

XLIV. zasedání Akademického sněmu Akademie věd České republiky

Praha 24. dubna 2014

Bod programu: **2b**

**ZPRÁVA O ČINNOSTI AKADEMICKÉ RADY
AV ČR ZA OBDOBÍ OD XLIII. ZASEDÁNÍ
AKADEMICKÉHO SNĚMU**

Zpráva o činnosti Akademické rady Akademie věd České republiky za období od XLIII. zasedání Akademického sněmu AV ČR

Od XLIII. zasedání Akademického sněmu do uzávěrky této zprávy se Akademická rada sešla čtyřikrát stejně jako její předsednictvo. Pracoviště Akademie věd České republiky (dále jen AV ČR) byla o jednáních a usneseních Akademické rady v souladu s čl. 5 odst. (3) Stanov AV ČR informována elektronickou formou prostřednictvím internetových stránek AV ČR. Rámcové informace o projednávaných záležitostech a přijatých usneseních jsou publikovány v Akademickém bulletinu.

V období od posledního zasedání Akademického sněmu se Akademická rada zabývala těmito hlavními záležitostmi:

I. Plnění usnesení Akademického sněmu

K plnění usnesení XLIII. zasedání Akademického sněmu, konaného 12. prosince 2013, byla učiněna tato opatření:

Bod III.2 – Ukazatel celkových výdajů rozpočtové kapitoly AV ČR se v zákoně o státním rozpočtu České republiky na rok 2014 liší od údaje projednaného na XLIII. zasedání Akademického sněmu o cca 0,06 %. Informace o provedeném upřesnění rozpisu rozpočtu AV ČR na rok 2014 je součástí Zprávy o hospodaření Akademie věd ČR v roce 2013 a jejího závěrečného účtu, která je předkládána tomuto zasedání Akademického sněmu.

Bod V – Předseda AV ČR zaslal předsedovi vlády ČR dopis, ve kterém Akademický sněm zdůrazňuje, že pouze stabilní, výkonné a kvalitní výzkumné instituce mohou garantovat efektivní využití jak institucionálních, tak i účelových prostředků z národních a zahraničních zdrojů. Nepřiměřený důraz na účelové financování vede k fragmentaci výzkumu a omezuje možnosti řízení výzkumných organizací. Akademický sněm znovu apeluje na vládu České republiky, aby tento dlouhodobý trend zvrátila a posílila institucionální financování výzkumných organizací.

II. Konstituování Akademického sněmu AV ČR pro funkční období 2014–2018

V rámci přípravy tohoto zasedání Akademického sněmu si po projednání v Akademické radě vyžádal předseda AV ČR od příslušných podnikatelských svazů, České bankovní asociace a ředitelů pracovišť AV ČR návrhy kandidátů, ze kterých bude zvoleno nejvýše deset zástupců průmyslu, obchodních kruhů a bank do Akademického sněmu pro funkční období 2014–2018 podle čl. 11 odst. 1 písm. e) Stanov AV ČR. Od ředitelů pracovišť AV ČR byly rovněž vyžádány návrhy kandidátů, ze kterých bude zvoleno nejvýše dvacet pět významných domácích a zahraničních vědců do Akademického sněmu pro funkční období 2014–2018 podle čl. 11 odst. 1 písm. f) Stanov AV ČR. Návrhy jsou součástí materiálů pro toto zasedání Akademického sněmu.

V červnu 2014 zašle předseda AV ČR pracovištím AV ČR hromadný dopis s pokyny k uskutečnění volby zástupců pracovišť do Akademického sněmu pro

funkční období 2014–2018 podle čl. 11 odst. 1 písm. b) Stanov AV ČR a požádá vládu České republiky o jmenování nejvýše deseti zástupců státních orgánů do Akademického sněmu pro funkční období 2014–2018 podle čl. 11 odst. 1 písm. d) Stanov AV ČR. V červenci 2014 požádá Radu vysokých škol o jmenování nejvýše patnácti představitelů vysokých škol do Akademického sněmu pro funkční období 2014–2018 podle čl. 11 odst. 1 písm. c) Stanov AV ČR.

III. Koncepční a vědecko-organizační otázky

Akademická rada i v tomto období pokračovala v realizaci Koncepce rozvoje výzkumu a vývoje v AV ČR. Stejně jako v minulosti byla informována o jednáních Rady pro výzkum, vývoj a inovace, kde byl připravován návrh výdajů státního rozpočtu ČR na výzkum, experimentální vývoj a inovace na rok 2015 s výhledem na léta 2016 a 2017, projednávány problémy spojené s realizací Metodiky hodnocení výsledků výzkumných organizací a hodnocení výsledků ukončených programů (platné pro léta 2014–2016) a návrh na založení nadace Český vědecko-technologický institut. Zástupci Akademické rady se zúčastnili jednání u kulatých stolů k přípravě Národního programu reforem pro rok 2014, které se uskutečnily v týdnu od 10. do 14. února 2014 v Lichtenštejnském paláci.

V rámci přípravy hodnocení výzkumné a odborné činnosti pracovišť AV ČR za léta 2010–2014 v roce 2015 byla členka Akademické rady E. Zažímalová pověřena odpovědností za tuto problematiku.

Pokračovala příprava Strategie rozvoje AV ČR, průběžně se konaly diskuse k upřesnění návrhů jednotlivých programů a rozdělila se odpovědnost členů Akademické rady za jednotlivé výzkumné okruhy v jejím rámci. Byla schválena rekapitulace principů Strategie rozvoje AV ČR, zpracován návrh letáku k její propagaci a realizovalo se jednání zástupců Akademické rady s vedením Leibniz Gemeinschaft. Před tímto zasedáním Akademického sněmu vedení AV ČR diskutovalo s řediteli a předsedy rad pracovišť AV ČR k problematice Strategie rozvoje AV ČR.

Akademická rada byla i nadále informována o stížnostech některých pracovišť AV ČR na postup Grantové agentury ČR (GA ČR) týkající se podávaných návrhů grantových projektů. Bylo zpracováno prohlášení Akademické rady k vyhlášeným veřejným soutěžím GA ČR, na jehož základě vzniklo Prohlášení Akademické rady AV ČR a vedení Univerzity Karlovy k pravidlům vyhlášených veřejných soutěží GA ČR, které je zveřejněno na www stránkách obou institucí.

V rámci meziresortního připomínkového řízení zaujala AV ČR stanoviska k více než 11 vládním materiálům předkládaným ministerstvy či jinými státními orgány. Z nich je třeba zejména jmenovat připomínková řízení k Dohodě o partnerství pro programové období 2014–2020, k Analýze stavu výzkumu, vývoje a inovací v České republice a jejich srovnání se zahraničím v roce 2013 a k návrhu zákona, kterým se mění zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací z veřejných prostředků a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o podpoře výzkumu, experimentálního vývoje a inovací), ve znění pozdějších předpisů. Zpracovány byly i připomínky k Národní strategii inteligentní specializace

(Národní RIS3 – verze prosinec 2013) na úrovni RIS3 Koordinační rady. Pro informaci Akademické rady byl zpracován přehled meziresortních připomínkových řízení, ke kterým se AV ČR vyjadřovala v roce 2013.

Bylo projednáno zapojení AV ČR do 3. cyklu Společných výzkumných programů HERA v humanitních oborech výzkumu. Zastřešujícím tématem tohoto tříletého cyklu, do kterého by se mělo zapojit až 22 partnerů, je obecné téma „The uses of the Past“ (ve smyslu mnohostranného využití poznání minulosti).

Byly uděleny dotace na regionální spolupráci krajů a ústavů AV ČR a vypracován souhrn dalších opatření ke zlepšení naplňování pravidel regionální spolupráce. Podepsány byly smlouvy o regionální spolupráci AV ČR s Krajem Vysočina a Královéhradeckým krajem, smlouvy s krajem Jihočeským, Libereckým a Středočeským se připravují.

IV. Institucionální podpora výzkumu

V oblasti institucionálního financování Akademická rada uvolnila prof. Ing. Otomara Linharta, DrSc., z funkce předsedy a z členství v Komisi pro hodnocení výzkumných záměrů pracovišť AV ČR zaměřených na infrastrukturu výzkumu a vývoje. Uvolnila také doc. RNDr. Jana Staňka, CSc., z funkce místopředsedy této komise a jmenovala jej jejím předsedou. Dále jmenovala RNDr. Antonína Otáhalu, CSc., místopředsedou a doc. RNDr. Václava Račanského, CSc., členem této komise. Akademická rada také schválila odměny hodnotícím komisím za provedení závěrečného hodnocení výzkumných záměrů pracovišť AV ČR ukončených v roce 2013.

Akademická rada schválila přidělení finančních prostředků na podporu pokračujících výzkumných projektů v rámci Programu interní podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR.

V. Mezinárodní vědecká spolupráce Akademie věd ČR a její zapojování do Evropského výzkumného prostoru

V oblasti evropské integrace se Akademická rada zabývala sledováním a ovlivňováním přípravy strategických a koncepčních dokumentů v oblasti vědní politiky na národní i evropské úrovni souvisejících s novým programovým obdobím 2014–2020.

Zástupci Akademické rady jsou zapojeni do aktualizace **Národního programu reform (NPR) pro rok 2014**, který představuje příspěvek k plnění cílů Strategie Evropa 2020. Navrhované reformy v oblasti VaV budou vycházet z priorit definovaných vládou ČR pro daný rok. Přípravu NPR 2014 koordinuje Úřad vlády ČR a jeho konečná verze má být předána Evropské komisi (EK) do 16. dubna 2014.

Akademická rada se účastní přípravy klíčové **Dohody o partnerství pro programové období 2014–2020**. Dohoda je základním dokumentem, který stanovuje strategii, priority a opatření pro efektivní využívání Evropských

strukturálních a investičních fondů (ESIF) za účelem dosahování cílů Strategie Evropa 2020. Příprava Dohody je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj (MMR).

Jednou ze základních podmínek pro schválení nových operačních programů (OP) a čerpání financí z ESIF v období 2014–2020 je příprava tzv. Strategie inteligentní specializace (Smart Specialization Strategy, S3) odrážející potenciál národních, regionálních a lokálních podmínek k naplňování cílů Strategie Evropa 2020. Gestorem přípravy je (dosud) MŠMT, které za účelem její tvorby ustanovilo RIS3 Koordinační radu, v níž působí i zástupci AV ČR. První návrh **Národní strategie inteligentní specializace České republiky (Národní RIS3)** byl poskytnut k připomínce na počátku roku. AV ČR k návrhu zaslala cca 20 stran připomínek a komentářů, jimiž chce přispět k mezioborové diskusi a ke zvýšení kvality dokumentu. Strategický dokument RIS3 jako celek (včetně regionálních příloh) by měl být předložen ke schválení vládě ČR v červnu t. r. a následně v červenci předložen EK.

Členové Akademické rady se rovněž podílejí na konkretizaci OP v oblasti výzkumu a vývoje, a to jak na úrovni Řídícího výboru pro přípravu **OP Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV)**, tak i na úrovni specializovaných pracovních skupin MŠMT. Připravovaný OP VVV je multifundový (propojuje prostředky z fondů ERDF a ESF). Klade si za cíl posílit kvalitní výzkumnou činnost koncentrovanou na priority ČR, výchovu odborníků a mezinárodní mobilitu s využitím dosavadních investic do center excelence. AV ČR přispěla svými připomínkami ke zlepšení konzistentnosti návrhu OP. Za klíčové považuje zejména zajistit pro období 2014–2020 dostatečnou podporu oblastí výzkumu a vývoje (VaV) a vzdělávání v regionu Praha.

Dalším OP, jehož přípravu AV ČR aktivně sleduje, je program **Praha – Pól růstu ČR (OP PPR)**, který navazuje na končící OP Praha – Adaptabilita (OPPA) a Praha – Konkurenceschopnost (OPPK). Klíčová pro oblast VaV je Prioritní osa 1 Posílení výzkumu, technologického rozvoje a inovací, která bude zaměřena na podporu a rozvoj vzájemných vazeb mezi podniky a centry VaV (investiční priorita je však koncipována pouze pro aplikovaný výzkum). Přípravou OP PPR je pověřen Odbor evropských fondů Magistrátu hlavního města Prahy a Útvar rozvoje hlavního města Prahy.

V kontextu přípravy programovacího období 2014–2020 AV ČR iniciovala mezinárodní setkání, které se zabývalo otázkou udržitelnosti a rozvoje výzkumných infrastruktur. Kulatý stůl se uskutečnil dne 28. listopadu 2013 v prostorách AV ČR a jeho hlavním cílem bylo otevřít diskusi o konkrétních otázkách a problémech souvisejících s mezinárodní dimenzí výzkumných infrastruktur a navrhnout opatření, která by usnadnila lepší využití potenciálu ESIF pro jejich podporu.

Zástupci Akademické rady také aktivně sledovali vývoj nových nástrojů podporujících synergii kohezní politiky a programu **Horizont 2020** a účastnili se relevantních jednání na úrovni EU, mj. na setkáních „Innovation Convention 2014“, „Workshop on Synergies of European Structural and Investments Funds (ESIF) and Horizon 2020 for public-public partnership (P2P)“, „6th Annual Conference on EU Space Policy“ v Bruselu, „EASAC-MTA Event on Science-Based Advice to Policy-Makers“ v Budapešti a „Teaming as a Tool for Spreading Excellence and Widening

Participation“ ve Varšavě. O všech aktivitách svých členů v oblasti evropské integrace byla Akademická rada průběžně informována.

V oblasti **mnohostranné mezinárodní spolupráce** bylo významné především aktivní působení zástupců Akademické rady v oblasti vědní strategie, kde svým zapojením do klíčových evropských i světových organizací výrazně přispívali k evropské integraci a dalšímu rozvoji evropského výzkumného prostoru, zejména European Science Advisory Council – EASAC a All European Academies – ALLEA. Z organizací s celosvětovou působností jmenujme např. International Council for Science – ICSU a Union Académique Internationale – UAI. V prosinci 2013 podala AV ČR přihlášku do asociace Science Europe.

V rámci agendy **dvoustranné vědecké spolupráce** Akademická rada schválila výsledky výběrového řízení na zahraniční pracovní cesty v rámci 31 dvoustranných dohod pro rok 2014 a výsledky výběrových řízení na nové projekty od roku 2014 v souladu s podepsanými dohodami o bilaterální spolupráci se šesti zahraničními partnerskými organizacemi.

Akademická rada schválila přidělení finančních prostředků pro rok 2014 na podporu pokračujících projektů realizovaných v **Programu interní podpory projektů mezinárodní spolupráce AV ČR**.

Akademická rada schválila zprávu o činnosti **Národních komitétů** za rok 2013 i informaci o výsledcích podrobné analýzy jejich činnosti.

VI. Vzdělávací, popularizační a ediční činnost

V období od podzimního zasedání Akademického sněmu bylo ve vybraných tištěných, internetových a ostatních médiích zveřejněno více než 2800 zpráv s heslem AV ČR, jeho podobami a dalšími vybranými klíčovými slovy souvisejícími s AV ČR. V cyklu popularizačních projektů Nebojte se vědy a Ejhle, člověk! se od prosincového zasedání Akademického sněmu uskutečnilo již 20 přednášek, které se konaly přímo ve středních školách, jež o tuto formu prezentace projevíly značný zájem.

V březnu 2014 AV ČR již po šestnácté uspořádala Týden mozku, v němž odborníci během přednášek představili nové objevy a trendy ve výzkumu mozku a informovali o pokroku v oblasti neurověd i léčbě mozkových onemocnění širokou veřejnost.

V souvislosti s projektem AV ČR Otevřená věda se v dubnu v Praze uskutečnila již 3. studentská vědecká konference studentů, kteří se prostřednictvím stáží zapojili do výzkumných projektů ve vědeckých ústavech AV ČR a na odborných pracovištích vysokých škol a pod vedením zkušených vědců zpracovávali vlastní vědecká témata z oblasti přírodních a technických věd. Na konferenci představili výsledky své vědecké práce; ti nejúspěšnější je budou poté prezentovat v zahraničí.

Byla připravena nová koncepce mediální komunikace AV ČR, která bude východiskem pro Mediální strategii AV ČR na období 2015–2016. V této souvislosti bude definována implementační struktura, identifikovány a navrženy klíčové postupy (akční plán) pro naplňování jejích cílů. Dále probíhá soutěž o nové logo AV ČR, která bude uzavřena do konce září 2014.

Akademická rada vzala na vědomí usnesení vlády České republiky z 2. ledna 2014 č. 10 k uspořádání česko-bavorské výstavy v roce 2016 a o jmenování vládního zmocněnce pro uskutečnění této výstavy s tím, že zajistí úkoly, které z něho pro AV ČR vyplynou.

Připravují se akce k výročí České akademie věd a umění v roce 2015, např. Masarykův ústav a Archiv AV ČR, v. v. i., připravuje konferenci, Národní technické muzeum a Národní galerie v Praze výstavy. Dále bude Střediskem společných činností AV ČR, v. v. i., realizována pouliční výstava, která se bude konat v centru Prahy, Brna, případně dalších měst. Připravuje se výstava o propojení současného umění a vědy v galerii DOX.

Akademická rada vyslovila souhlas s realizací projektu Věda fotogenická, jehož obsahem je uspořádání fotosoutěže, jejíž výsledky budou prezentovány v rámci Týdne vědy a techniky 2014 a z vybraných fotografií bude vytvořen kalendář AV ČR na rok 2015.

Byla schválena aktualizovaná Pravidla pro udělování dotací AV ČR na vydávání vědecké a vědecko-populární literatury a Statut Ediční rady AV ČR. Pravidla byla následně vydána v interních normách AV ČR. Akademická rada projednala rozdělení dotací na podporu vědecké a vědecko-populární literatury a přidělila mimořádnou dotaci obsáhlé publikaci Akademický atlas českých dějin.

Akademická rada schválila projekt Proměny Akademie věd 1990/93–2014 jehož cíli jsou analýza vývoje AV ČR z hlediska jejích vnitřních proměn, proměny její společenské role v rámci ČR a jejího vztahu ke světové vědě, dynamický obraz proměny této instituce a zpřístupnění shromážděné dokumentace a celkově dosažených výsledků v sérii vědeckých publikací tak, aby byly i nadále k dispozici a sloužily vedení AV ČR jako opora při formulování její vědní koncepce a strategie.

VII. Finanční, organizační a kontrolní činnost v AV ČR

Akademická rada byla informována, že v zákonu o státním rozpočtu České republiky na rok 2014 se oproti údaji projednaném XLIII. zasedáním Akademického sněmu snížil ukazatel celkových výdajů rozpočtové kapitoly Akademie věd ČR o 2 598 641 Kč, tj. o cca 0,06 %. Tato změna se promítá pouze do rozpočtu Kanceláře AV ČR. Dne 20. února 2014 byl odeslán Ministerstvu financí ČR koncept státního závěrečného účtu AV ČR, jehož definitivní verze byla zaslána 15. března 2014. Je zpracováván kvalifikovaný odhad podfinancování a absorpční schopnosti spojené s účelným rozvojem pražských pracovišť AV ČR. Dále byla Akademická rada informována o poskytnutí finančních prostředků v rámci „Fellowship J. E. Purkyně“ pro význačně perspektivní vědecké pracovníky na příští období. Schválila také Pravidla pro přidělování investičních prostředků na přístrojové vybavení,

o kterých byli prostřednictvím hromadného dopisu informováni ředitelé pracovišť AV ČR.

Připravena a realizována byla změna koncepce a rozsahu Výroční zprávy o činnosti AV ČR v roce 2013, která je předkládána tomuto zasedání Akademického sněmu. Rada pro správu akademických webů AV ČR připravuje novou podobu webových stránek AV ČR, které budou individualizovány dle profilu jejich uživatelů.

Akademická rada jmenovala na pětiletá funkční období předsedy, místopředsedy a členy některých dozorčích rad pracovišť AV ČR. Připravuje se analýza fungování dozorčích rad pracovišť AV ČR. Členem Koordinační komise pro zařazování pracovníků do nejvyššího kvalifikačního stupně byl jmenován prof. RNDr. Jaroslav Vrba, CSc.

Archeologická evaluační komise AV ČR, Bytová komise AV ČR a Komise pro informační technologie AV ČR seznámily Akademickou radu se svou činností v roce 2013. Nově byla zřízena a jmenována Mediální rada AV ČR jako poradní orgán Akademické rady.

V souladu se zákonem o veřejných výzkumných institucích Akademická rada projednávala žádosti pracovišť AV ČR o předchozí souhlas ke koupi či prodeji nemovitého majetku, ke zřízení věcných břemen a k pořízení přístrojového vybavení v hodnotě nad 8 mil. Kč. Dále posuzovala návrhy nájemních smluv o nájmu či pronájmu nemovitostí a nebytových prostor.

Bytová komise AV ČR schvalovala přidělení startovacích a standardních bytů, prodloužení nájmu startovacích a standardních bytů. Pro informaci nechala zpracovat Zprávu o ubytování v hotelu Mazanka a penzionu Sedlec.

V rámci spolupráce mezi společnostmi L'ORÉAL Česká republika, Českou komisí pro UNESCO a AV ČR se v roce 2014 uskuteční již osmý cyklus „Stipendia L'ORÉAL Česká republika pro ženy ve vědě“, která uděluje společnost L'ORÉAL Česká republika v rámci mezinárodního partnerství společnosti L'ORÉAL a UNESCO „For Women In Science“. Stipendium je určeno mladým vědeckým pracovnícím (do 35 let včetně) a má podporovat budování jejich profesní vědecké kariéry. Budou udělena tři stipendia – každé ve výši 250 000,- Kč, a to pro podporu projektů v oblasti matematicko-fyzikálních, technických, chemických, biologických a lékařských věd.

V rámci plánovaných veřejnosprávních kontrol projednala Akademická rada výsledky kontroly hospodaření a přijala příslušná opatření k nápravě zjištěných nedostatků v Centru výzkumu globální změny AV ČR, v. v. i., Geofyzikálním ústavu AV ČR, v. v. i., a v Knihovně AV ČR, v. v. i. Byla informována o výsledcích následných kontrol provedených v roce 2013 na pracovištích, která prošla plánovanou kontrolou v roce 2012, a o kontrolách provedených ve vědeckých společnostech v roce 2013.

V návaznosti na výsledky kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu, která se konala od 11. února 2013 do 15. srpna 2013 v AV ČR (Kancelář AV ČR), ve Fyziologickém ústavu AV ČR, v. v. i., Fyzikálním ústavu AV ČR, v. v. i., Mikrobiologickém ústavu AV ČR, v. v. i., a ve Středisku společných činností AV ČR,

v. v. i., a zahrnovala období 2008–2013, bylo 27. února 2014 zasláno председovi vlády ČR Stanovisko Akademie věd České republiky ke Kontrolnímu závěru Nejvyššího kontrolního úřadu z kontrolní akce č. 13/06 – „Peněžní prostředky určené na investice v působnosti Akademie věd České republiky a veřejných výzkumných institucí, u nichž je Akademie věd zřizovatelem“ (jako reakce na žádost předsedy vlády ČR z 2. ledna 2014).

Akademická rada schválila výroční zprávu AV ČR o poskytování informací za rok 2013 podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů.

V Praze 28. března 2014

Akademická rada AV ČR